

Ο ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ

ΣΤΟ ΣΤΑΔΙΟ.

Είδα αρκετό κόσμο από Ρωμαίους και ξένους να κάθεται καρφωμένος στα μάρμαρα του Σταδίου με την ελπίδα πως κάπου ψηλότερα θα πετάξει ο νους του και κάτι θα συνταράξει την ψυχή του, κάτι που θα είχε το μεγαλείο της τραγικής φρίκης. Όλος εκείνος ο κόσμος που ήταν μαζωμένος εκεί μέσα, όπου είχε δειχτεί η όμορφη των γερών κορμιών, περιμενε με κάποια ξεχωριστή συγκίνηση να νοιώσει και να βυθιστεί και στην όμορφη του νου. Σ' αυτό άπανου δεν ήμπορεί κανείς να μη το μολογήσει, ότι η ιδέα κι ο σκοπός της 'Επιτροπής' των 'Ολυμπιακών αγώνων ήταν άγιος και σεβαστός. Θέλησε να συνταιριάσει σε αρμονικό φανέρωμα τη δύναμη του κορμιού με τη δύναμη του νου.

Βγήκαν οι θεατρίνοι κι άρχισαν την παράστασή τους. Ο κόσμος στην αρχή άκουγε προσεχτικά, μα δεν ένοιωθε. Δεν ένοιωθε γιατί όλα ήταν ανάποδα πράγματα. Πρώτα πρώτα οι θεατρίνοι έμοιαζαν με σχοληταρούδια που έβγαίνουν να είπουν το μάθημά τους εκ στήθους. Τίποτ' άλλο. Δεν έφταιγαν όμως κι αυτοί. Γιατί που έμαθαν οι καημένοι αρχαία γλώσσα για να τους είναι βολετό να δείχνουν, ότι νοιώθουν αυτό που λένε; Μα τους δίδαξε, λέει, λαμπρά ο κ. Άγγελος Βλάχος' αρκετές μέρες πριν, πως πρέπει να παραστήσουν. Τους δίδαξε βέβαια, μα δίχως να τους δώσει και να καταλάβουν τί είναι αρ-

χαία τραγωδία, τί είναι το τραγικό αυτό άριστούργημα του Σοφοκλή. Δεν καταπιάνομαι να είπω εδώ τα λάθια του καθενός θεατρίνου και πως έπαιζαν ό ένας κι ο άλλος. Οι άνθρωποι δε φταίνε καθόλου για να τους ρίξει κανείς άπάνω τους τάδικο. Και που να άραδιάσω τα καθέκαστα μέσα σε δλάκαιρο λάθος, καθώς χαρακτηρίστηκε η παράσταση αυτή;

Δεν ένοιωσε ο κόσμος, γιατί ήρθαν περασμένα πράγματα να του τα είπουν σε περασμένη γλώσσα. Μπορεί κάμποσοι ξένοι και μερικοί φιλόλογοι να κατάλαβαν πολύ καλά όσες λέξεις έφτασαν ίσαμε ταυτιά τους; μα όλοι οι άλλοι τί ένοιωθαν; Όποιος πρόσεξε περισσότερο στον κόσμο παρά στην παράσταση είδε ποιά βαριετοσύνη τους έπιασεν όλους άμέσως άπ' την αρχή. Πως να συγκινηθώ και πως να μη βαριεστήσει κανένας όταν άκούη «φευ, φευ» και «δύστανος» κι όχι «ώϊμένα, ώϊμε» και «ακαζόμοιρος εγώ;» Μ' άλλα λόγια άποδείχτηκε κι άλλη μιá φορά ακόμα καίνο που τόσο καιρό φωνάζουν όσοι καταλαβαίνουν από τέτοια πράγματα: ότι μόνο μιá καλλιτεχνική μετάφραση στην άληθινή μας γλώσσα μπορεί να κάνει το σημερινό Ρωμιό να νοιώσει λίγο την αρχαία τραγωδία και να συνεπαρθεί η ψυχή του από την άνιστόρητη όμορφη του νου.

Άν παιζόταν «Οιδίπους τύραννος» σε τέτοια μετάφραση δε θα βλέπαμε τους ξένους να παραξενεύονται:— μ' όλο τους το δίκιο— πως τα καταφέρνουν οι Ρωμιόι άλλιώς να μιλούνε άναμεταξύ τους κι άλλιώς να τους μιλάνε από τη σκηνή. Δε θα βλέπαμε όλον τον κόσμο, που ήταν στην παράσταση, να κοιτάζει περισσότερο τους καημένους τους στρατιώτες, που άραδιασμένοι σαν γαρνιτούρα στάπάνω καθίσματα ξεροψήνουνταν μέσα στον ήλιο, κοιτάζοντας κι αυτοί σαν χαζοί τις αρχαίες φορεσιές των θεατρίνων. Δε θα βλέπαμε τον κόσμο ν' άκούη περισσότερο το ούρλιασμα εκείνων που είχανε μαζευτεί στο λόφο του Άρδητου, παρά τα παθήματα του Θηβαίου ήρωα. Τον έπιασε πραγματική λύπηση κανένας με το να βλέπη τέτοιες άναποδιές. Μα και τί μπορούσε να είπη; Ποιόνε να κατηγορήσει; Τους θεατρίνους ή τους θεατές; Άθώοι κ' οι δυο από κάθε άμάρτημα. Ένοχοι είναι μονάχα οι στενοκέφαλοι δασκάλοι, που θαρρούν πως μπορεί σήμερα να συγκινηθεί η αρχαία γλώσσα. Είναι τόσο ένοχοι αυτοί, όσο είναι άστέιοι εκείνοι που ήθελαν να συγκρίνουν το Φύρστ με το Μουνέ-Σον'λλύ και την κ. Λοράνδου με τη Σιλβαίν. Μα, καλοί μου άνθρωποι και

κοκορόμυαλοι κριτικοί, ή Σουλβαίν κι ο Σουλλύ, που σπούδασαν κάτω από μεγάλους καλλιτέχνες δασκάλους, παρασταίνουν και στη γλώσσα που μιλάνε κάθε μέρα κ' έτσι νοιώθουν και τί λένε· γι' αυτό και παθαίνονται όταν παίζουν. Ένω ο κ. Φύρστ και ή κ. Λοράνδου κ' οι άλλοι έπαθον ως που να μάθουν απόζω σαν πεπαγάλλοι λέξεις μονάχα και τίποτις άλλο.

Μαζί μ' όλους μας άδικήθηκε κι ο χερός, που ένω τραγούδησε τόσο όμορφα, που ένω έδειχνε πως μπορεί άληθινά να συγκινήσει, δε συγκινιόταν καθόλου κι ο ίδιος, παρά έμενε σαν ξύλο καρφωμένος στη θέση του, γιατί δεν καταλάβαινε γρύ άπ' ό,τι τραγουδοῦσε. Με λύπη του θα τό έβλεπε αυτό χωρίς άλλο ο κ. Πολυκράτης, που τόσο λαμπρά τον είχε μάθει τά χορικά.

Τό μόνο καλό που είχε ή παράσταση αυτή, άφου είχε άποφασιστεί να γίνει, είναι ότι, με τό να παιχτή «Οιδίπους» στην άρχαία γλώσσα μας γλύτωσε άπό τό παίξιμο σέ μετάφραση καμωμένη άπό τον κ. Βλάχο ή κανένα όμοιο του. Κι όταν κρέμονται άπό πάνω σου δυό κακά—λέει μια άρχαία προροιμία—προτιμότερο είναι τό μικρότερο.

ΤΙΜΩΝΑΣ

Υ. Γ. Αύτά που διαβάσατε παραπάνω πέτε πως γράφτηκαν και για την «Ηλέκτρα» που έπτανε να παιχτή την Πέφτη άρχαία στο Στάδιο άπό την έταιρία του κ. Μιστριώτη.